

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA MOKESČIŲ IR KITŲ ĮMOKŲ Į BIUDŽETUS APYSKAITOS SUDARYMO MUITINĖS DEPARTAMENTE VERTINIMAS

2007 m. liepos 26 d. Nr. VA-60-4P-11
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 6-ojo audito departamento
direktorės Jolitos Korzunienės
2007-03-01 pavedimą Nr. 60-4P

Auditą atliko valstybinės auditorės:
Birutė Žašnienė (grupės vadovė)
Laima Bužinskienė
Birutė Ginotienė
Kristina Vaivadienė

Auditas pradėtas 2007-03-05
Auditas baigtas 2007-07-26

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrolė.lt

SANTRAUKA

Lietuvos maitinė (toliau – maitinė) yra atsakinga už maitų administravimą. Pridėtinės vertės mokestį (toliau – PVM) ir akcizus maitinė administruoja tiek, kiek jai pavesta pagal šių mokesčių įstatymus. Maitinės administruojamų mokesčių įplaukos sudaro apie 11 proc. visų valstybės biudžeto pajamų.

Lietuvai tapus ES nare, maitinė kartu su kitomis šalių narių maitinėmis ir mokesčių administracijomis tapo atsakinga už ES biudžeto įplaukas sudarančių mokesčių – ES tradicinių nuosavų išteklių – administravimą.

Audito metu vertinome maitinės administruojamų mokesčių apskaitos ir Maitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Maitinės departamentas) rengiamos Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos (toliau – Apyskaita) sudarymo vidaus kontrolės ir rizikos valdymo priemonės apskaitant, paskirstant mokesčių įplaukas ir rengiant atskaitomybę, mokesčių apskaitos informacinės sistemos efektyvumą ir patikimumą, Apyskaitos duomenų patikimumą.

Maitinės departamentas ir UAB „Hewlett-Packard“ 2001 m. rugsėjo 14 d. sudarė Integruotos maitinės informacinės sistemos taikomosios programinės įrangos diegimo ir integruoto duomenų perdavimo tinklo projektavimo sutartį (toliau – Sutartis). Mokesčių apskaitos ir kontrolės informacinė sistema (toliau – MAKIS) yra maitinės integruotos informacinės sistemos dalis. MAKIS kūrimo ir diegimo darbai kainavo 14,6 mln. Lt, iš jų net 6,6 mln. Lt, arba 46 proc., buvo išleista MAKIS analizės ir planavimo darbams. Pažymėtina, kad MAKIS pradėta kurti 2003 m. liepos 15 d. ir turėjo būti užbaigta per vienerius metus, tačiau nė vienas sistemos kūrimo etapas nebuvo baigtas nustatytu laiku, o įdiegti galutinę MAKIS versiją buvo vėluojama beveik dvejus metus. Manome, kad tam galėjo turėti įtakos nekokybiškai parengti pirkimo dokumentai.

Maitinėje įdiegus mokesčių apskaitos ir kontrolės informacinę sistemą (MAKIS), unifikuotos ir supaprastintos apskaitos, ataskaitų rengimo ir keitimosi informacija procedūros, jų kontrolės procesai, operatyviau ir tiksliau apskaitomos mokesčių mokėtojų skolos, vartotojams teikiama išsamesnė ir operatyvesnė informacija, sumažėjo rankinio darbo, racionaliau panaudojami žmogiškieji ištekliai ir darbo laikas.

Maitinės departamentas 2006 m. parengė 2007–2009 m. valstybės kapitalo investicijų projektą „Maitinės finansinių išteklių, mokesčių ir apskaitos sistemų tobulinimas“. 2006 m. spalio 18 d. Maitinės departamentas su UAB „ERP“ pasirašė MAKIS priežiūros ir palaikymo, vystymo paslaugų teikimo sutartį (pagal šią sutartį MAKIS vystymo paslaugų kaina – 2,5 mln. Lt).

Auditorių nuomone, Maitinės departamentas neatliko investicijų atsipirkimo analizės, nenurodė vertinimo kriterijų, projekto užduočių kiekvienam laikotarpiui ir siektinų rezultatų, todėl

yra rizika, kad minėtas valstybės kapitalo investicijų projektas nebus įgyvendintas pačiu efektyviausiu ir ekonomiškiausiu būdu.

Mūsų nuomone, atskiri MAKIS vystymo darbų etapai galėjo būti atlikti pagal 2001 m. rugsėjo 14 d. sutartį.

Centralizavus muitinės administruojamų mokesčių apskaitą, pasikeitė funkcijų pasiskirstymas tarp centrinio mokesčių administratoriaus (Muitinės departamento) ir vietos mokesčių administratorių (teritorinių muitinių), nes dalį vietos mokesčių administratorių funkcijų perėmė centrinis mokesčių administratorius, tačiau tai nenumatyta Mokesčių administravimo įstatymo 25 str.

Finansų ministerijai, atsižvelgiant į vykdomą viešojo sektoriaus apskaitos reformą, pasiūlėme inicijuoti Mokesčių administravimo įstatymo atitinkamų straipsnių ir kitų poįstatyminių teisės aktų pakeitimus dėl centrinio ir vietos mokesčių administratorių vykdomų funkcijų perskirstymo mokesčių apskaitos srityje.

Kaupimo principo taikymas muitinės administruojamų mokesčių apskaitoje, kai pateikus muitinės deklaraciją užregistruojamos pajamos ir mokesčio mokėtojo skola muitinei, o gavus įmokas, padengiamos skolos, atsižvelgiant į jų susidarymo laiką ir apmokėjimo užtikrinimo priemones, padeda užtikrinti apskaitos ir atskaitomybės duomenų teisingumą, sudaro galimybę mokėjimo dokumentuose nenurodyti įmokų kodų. Siekiant užtikrinti tinkamą teisinį šių procedūrų reglamentavimą, tikslinga Vyriausybės nutarimu patvirtinti mokesčių mokėtojų muitinei sumokėtų sumų įskaitymo tvarką.

Finansų ministerijai pasiūlėme detaliau reglamentuoti Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos (toliau – Apyskaita) rengimo ir kontrolės procedūras, ypatingą dėmesį skiriant muitinės administruojamų mokesčių permokų, užskaitytų VMI administruojamoms gyventojų pajamų mokesčio nepriemokoms dengti, paskirstymo biudžetams ir fondams klausimams, duomenų apie mokesčių administratorių atliktus tarpusavio permokų / nepriemokų užskaitymus pateikimo mokesčių administratorių atitinkamų laikotarpių Apyskaitose ir piniginių užstatų priskyrimo valstybės biudžeto pajamoms klausimams.

Muitinės departamentui rekomendavome, ateityje rengiant informacinių sistemų kūrimo ir vystymo projektus, vertinti investicijų pagrįstumą ir atsiperkamumą, įtaką muitinės veiklos efektyvumo rodikliams ir valstybės biudžeto išlaidoms. Taip pat pasiūlėme daugiau dėmesio skirti faktiškai vykdomų vidaus kontrolės procedūrų mokesčių apskaitos ir atskaitomybės sudarymo srityse teisiniam reglamentavimui bei įdiegti reikiamas Apyskaitai rengti programines priemones, kad keičiantis jos formoms nereikėtų reikšmingų sistemos pakeitimų, susijusių su papildomais finansiniais ištekliais, ir būtų galima atsisakyti rankų darbo ar bent maksimaliai sumažinti jo apimtį.